„ЗАСТАВА“ излази редовно
недом, петком и недељом на целом табаку
а уторником на по табака.

ЦЕНА ЈЕ ОВА
за Аустро-Угарску
а целу годину . . . . . 14 ф. — н.
а по године . . . . . 7 ф. — н.
а четврт године . . . . . 3 ф. 50 н.
на 1 месец . . . . . 1 ф. 20 н.
За Србију (у сребру)
на годину 35 дин. на пола године 17½ дин.
на четврт године 9 динара.

ЗАСТАВА.

ОГЛАСИ рачунају се по 6 новч. од сваке врсте оваких ситних слова, за жиг се плаћа по 30 новч. сваки пут.

ДОПИСИ шаљу се уредништву, а претплата и огласи администрацији „ЗАСТАВЕ“ у Нови Сад.

НЕНАПЛАЋЕНА ПИСМА не примају се

РУКОПИСИ не враћају се натраг.

Поједини бројеви стају 10 новч.

БРОЈ 61. У Новом Саду у уторак 22. априла (4. маја) 1886. ГОДИНА XXI

ПОГОДБА ИЗМЕЂУ РАДИКАЛА И ЛИБЕРАЛА.

Београд, 20. априла.

Савез између неких београдских радикала и либерала, као да ће за време бити збачен с дневног реда. А то из простог узрока, што су избори на прагу, а бирачи из унутрашњости, нарочито радикали, постављају своје кандидате без обзира на тај савез. Они ће бирати оне људе, које су већ пре уочили, и тако савез у том погледу неће реметити ствар.

Од 8 дана овамо путује по Србији Стојан Протић уредник „Одјека“ и Ј. Ђаја професор, обадва радикали, да причају по народу савез с либералима. Примају их како где, но већином им народ вели, да за то питање има времена, да о том доцније треба да реши збор радикалне странке, и да су сад најпречи избори. Иначе ће радикали где год су увећини поставити своје старе и опробане кандидате.

Међу оба радикална органа „Самоуправе“ и „Одјека“ престала су у последњем броју замерања и пребацивања, оба листа признају да су једно и да ће споразум требати народ да реши. Штета је само, што се десило оно, што сам одмах предсказао т. ј. хтело се да постигне на брзу руку све, а при том се није полагало доста труда око оног што је за сад најнужније, т. ј. да радикали и либерали у свима местима иду при изборима раме уз раме А ту узајмност ће донекле пореметити баш то, што је сад избила на јавност не само „погодба“ но и одвојено мнење Раше Милошевића и Пере Тодоровића. То одвојено мнење доста сумњичи искреност либерала и може лако изазвати рђав расположај према њима. У осталом Пера Тодоровић и Р. Милошевић се бране и тврде, да су морали казати јавно зашто не пристају на погодбу с либералима.

Да би видили што је управо навело оба београдска радикала, да одбију погодбу, навешћу вам из одвојеног мнења најглавнија места. Та места гласе:

„Либерали су у главноме усвојили нишке захтеве изузимајући рока о сазиву велике скупштине и гарантије о остварењу тих захтева, а то је заједничка влада.

Из акта споразума видићете каква је редакција усвојена о последњој спорној тачци, и у место које смо у почетку сви ми предлагали и тражили од либерала да усвоје оваку редакцију: у случају ако би краљ позвао представнике радикалне или либералне странке да сасставе кабинет, онда ће се влада образовати од представника обеју партија, а у њој ће министарска места бити подједнако подељена како по важности тако и по броју. Либерали се на ову редакцију о кабинету, који је стварна гарантија, да ће се наш споразум извршити, нису сагласили. Један од видних чланова либералне странке чак није био да та тачка у опште уђе у споразум а то с тога ђоја, што би онда овај наш споразум изгледао као да се отимао о министарске столице. Међу тим, ако се икоме може пребацити жуђа за министарским столицама, то најмање нама. И кад тражимо управу земаљску у своје руке, то није ради голог министарства, него што је то пут да остваримо оно што желимо. Минула су она времена, кад смо мислили да наш програм може неко други остварити. Видимо да у овој земљи само она партија може нешто остварити, која има владу у својим рукама. Ја дакле ни мало не сматрам да је грех тражити од либерала половину министарских места, јер им ми зато дајемо снагу, јер они на владу уставним путем могу доћи само преко наше грбаче а никад сами својом снагом.

Сем овог либерали нису пристали, да се за сазив велике Скупштине одреди рок. У нашим захтевима састављено је, да се промени устава приступи на 6 месеци и пошто промену устава изгласа скупштина. Либерали се не саглашују да се одреди ма какав рок, наводећи да би то било тугаљиво за круну, него да се промена устава предузме у „најкраћем року.“ Колико је ова реч „најкраћи рок“ растегљива, нећу ни да помињем, свакоме је та растегљивост јасна. Ово је само знак да либерали не мисле да кидају на уставном питању, не мисле да праве кабинетско питање, ако се наиђе на тешкоће око промене устава, а нама је стало да се питање уставно сврши, па макар се од тога правило и кабинетско питање. Већина наших другова попустила је либералима и у томе питању, међутим сам ја настојавао да рок за промену устава буде одређен, па ма он био и годину дана а не 6 месеца, као што смо у Нишу решили.

То су, другови, моје стварне примедбе на споразум до кога је дошла већина мојих другова с либералима. Сад имам да поменем још једну формалну примедбу. Овај споразум вреди тек онда, пошто га и једна и друга странка одобри. Либерали су сазвали за Цвети свој акционарни скуп и на томе ће се скупу тај њихов споразум с нама прочитати. Они имају прилике да као чланови акционарног друштва претресу и наш споразум с њима. Како су по нас прилике посве незгодне за какав скуп на коме бисмо могли потанко претрести цео споразум; пошто немате прилике да чујете једну и другу страну, него ћете чути само представника већине, који ће вам акт споразума поднети; то врло лако можемо погрешити решавајући трећи споразум, нити ћемо моћи ми вас нити ви нас чути, с тога ради целине странке, желећи да се не деси никакав расцеп у њој, желећи да судбину странке не стављамо на коцку, ја вас молим да предлог о споразуму решите на овај начин: ако нађете за нужно да се с либералима споразумевамо, то се за сад до избора споразумите само с вашим месним либералима и то само у избору посланика; тима вашим месним споразумима нека се не даје карактер општег споразума између обеју странака, а после избора, ако буду повољније околности, да се скупимо и свестрано претресемо углављени споразум. Не би било достојно наше странке, која је свагда оснивала свој рад на заједничком споразуму, да то, по странку тако судбоносно питање прекрши и тиме безобразложно створи расцеп у странци. Ви који будете питани, поразмислите се, да ли имате толико права, да решавате о судбини странке не споразумевши се о томе предходно с вашом околином. J.

Политички преглед

Програм белгијских социјалиста. У Генту је био конгрес социјалиста па је донео овај програм: 1. Опште право гласања, непосредно утицање народа у законодавство, укидање сената и назива „Краљевина Белгија.“ 2. Безплатну, световну и обавезну наставу. 3. Држава се има оделити од цркве, просветни се буџет има укинути, а црквена добра треба да пређу у државну својину. 4. Равноправност код војнообвезништва. Укидање стајаће војске. 5. Време рада код радника има се одредити, ноћни рад укинути и светковање недеље узаконити. 6. Именовање обртних надзорника, уређење радничких одношаја. 7. За све несреће које се догоде по фабрикама и рудницима одговорни су власници. 8. Успостава радничких комора. 9. Укидање индирсктне порезе. 10. Уважање колективне својине. — На извођењу овог програма радиће за сада белгијске социјалисте законитим путем. Све социјалистичке задруге у Белгији сјединиће се у једну велику радничку странку, којом ће управљати радници савет од 95 чланова — Овај збор био је посећен од 20.000 социјалиста.

Грчка влада отеже са обезоружањем грчке војске. То се никако не допада велесилама, које су се, изузев Француску споразумеле, да одговор Грчке на ултиматум, одбију, јер се у одговору не обриче безусловно обезоружање и догод ово Грчка не учини, неће се интернационална флота опозвати натраг. Овако бар гласе лондонски брзојави о овој ствари. Главан узрок што грчка влада не почиње разоружање има се тражити у незадовољству грчког народа, који неће ни да чује за обезоружање. Огорчење је у Грчкој достигло већ дотле, да лако може доћи до већих немира.

Из судница.

Главна расправа против одветника и народног заступника дра Грге Тушкана

ради злочинства преваре учињене кривим сведочанством на расправи против народног заступника дра Давида Старчевића и другова.

У дворани прилично народа. Расправа почиње у 8½ сати.

Сенат: Председник г. Цуцулић.
Држ. одветник г. Бледшнајдер.
Бранитељ: одветник др. Хинковић.
Перовођа чита

Обтужницу.

Кр. државно одветништво у Загребу тужи Гргу Тушкана, родом из Велемирића, римокатолика, 39 година старога, неожењеног, доктора права, одветника у Сиску и народног заступника, судбено непорочнога;

да је саслушан као сведок у казненој парници против дра Давида Старчевића и друга ради злочинства јавнога насиља I. случаја изказао толи пред судцем истражитељем дана 10. октобра 1885. као и дана 15. децембра 1885. на главној расправи пред кр. судбеним столом у Загребу, да је дана 5. октобра 1885. у сабору троједне краљевине његову преузвишеност г. бана Драгутина грофа Кун-Хедерварија неко руком пограбио за рамена, што истина није и тим пред судом положио криво сведочанство и учинио злочинство преваре, означено у §-у 197. и 199. сл. а) к. з. а кажњиво по §-у 202. и 204 к з.

Председник. Признајете ли се кривим?

Др. Тушкан: Не. Предмет несхваћа се с правог становишта. Хоће наиме, да се докаже, да није нико у непријатељској намери на бана положио руку. Но ја незнам, ко је на бана руку положио, па с тога нисам могао ни казати, да ли је то учињено у пријатељској или непријатељској намери. Да сам видио н. пр. Гржанића посегнути за баном, био би рекао, да је то учињено у непријатељској намери. Ја нисам с тога тој околности дао никакве важности и сматрао ју неодлучном. Одлучна околност у парници против Старчевића и Гржанића био је ударац ногом. Да сам околност, о којој се овде ради, сматрао одлучном, био би се прецизније изразио.

Предс.: Учините то данас.

Др. Тушкан: У речи „пограбити“ није садржано, да се ко кога дотакнуо злом намером, већ једино да се је неко другога брзином дотакнуо. Речју „пограбити“ није изражена непријатељска намера. У оној се гужули није ни могло опазити ко је бана пограбио. Могла би бити рука г. Гржанића како вели др. Ђурић, а могла је бити и од кога од већине. Кад би био употребио израз „ударио“, тада би било нешто друго. У обтужници, све се свађа на предпоставу, да сам ја рекао, да је то била рука Гржанићева, но та предпостава одпада, јер сам говорио само о руци, недодав, да ли је била пријатељска или непријатељска.

ЛИСТАК.

ВАРОШКИ РЕД.

После дугог бављења на страни, дошао сам опет у своје мило село. Све сам затекао онако, како сам пре неколико година оставио, само што су неки поизумирали, а неки се поженили. То је сва разлика, иначе никакве промене нит у селу, нит у сеоском животу.

Ја сам се радовао, што сам се опростио великоварошког метежа и завидео сам мојим сељанима, што они увек уживају у чистом зраку и у блаженству мирног сеоског живота, а сељани су опет мени завидели, што сам се науживао великоварошких лепота.

„Тамо мора да је прави рај!“ тако су ми сељаци говорили. Ја их нисам могао разуверити. Бадава сам им ја навео хиљаду разлога — то све не помаже ништа. Они знају, да у великим варошима станује силна госпоштина, да има великолепних цркава, дућана, кућа и гостиона, знају, да се тамо сва храна и други производи одвозе, знају, да тамо свачега има, што само човечје срце зажели, па не могу тако лако веровати, да је тамо живот тежак и да се на исти може ко згадити, те побећи на село, где никаквих лепота и никаквих „уживања“ у варошком смислу нема.

Но мени се веома допало у мом простом селу међ оним простим и честитим људима, а да би им доказао, како су варошки становници већ окржљавили и како више ништа ни не мисле, нит се у извесним приликама знају помоћи, већ за њих мисли власт, а без полиције не могу се ни мићи — превео сам им из најновијег „Пестер Лојда“ једну белешку. (И ако сам уживао у сеоском животу и гадио се великоварошког, па сам се решио, да се са свим препородим и од уфитиљеног варошанина постанем прост и весео сељак, ипак се од варошке покварености писам могао са свим отрести, те сам држао разне новине. Донде не памти нико, да су икада у моје село долазиле новине, а сад уједаред почеше долазити српски листови и од немачких „Пестер Лојд.“ То је да богме била велика новост за моје сељане)

Иста „Лојдова“ белешка галаси:

„Из Тамишвара нам пишу: И у цивилним круговима познати умировљени капетан г. Хенрик Фајгл ранио се данас ноћу у један сат бријачем врло тешко. Рана је на врату, а капетан је то дело учинио у лудилу. О ближим појединостима дознајемо ово: Господин капетан Фајгл живи у Јозефштату, господска улица број 6. Ноћу уједаред настаде велика ларма и лупњава, те су се укућани тргли из сна. Кад су укућани почели распитивати за узрок ларме, видели су, да човек у кошуља бос и гологлав по авлији трчи. Беше то капетан Фајгл, а у подигнутој руци је држао отворен бријач. Сви су се укућани поплашили и затворише врата, јер су се бојали, да их несретни полудели човек не нападне. Неко је кроз прозор искочио на улицу и отрчао у капетанију, где је јавио за тај случај. Капетан варошки Вајкселбергер одмах је известио о том среског доктора Степера, који је на то с места дошао у капетанију. Капетан и срески доктор одмах су са два јака пандура отишли у кућу. Капстан Фајгл још је непрестано трчао по авлији, а од силних укућана не усуди се ни један да изиђе напоље и лудом човеку отме бријач из руку. Сви су чекали на полицију. Лице је капетан Фајгл сво унаказио, а из тешке ране на врату цурила је силна крв на кошуљу и гаће несретникове. Пандури су га једва могли вештим начином умирити и у његов стан одвести. Комисија, која је данас у стану капетана Фајгла била, изрекла је, да је капетан полудео, а рана му на врату је палац дугачка и по палца дубока, дакле тешка.“

„Шта велите на ово?“ запитах ја моје сељаке, који су слушали, шта им ја из новина читам.

„Хм, чудна ствар!“ рече кума-Мита, најстарији у друштву. „Јако да се човек сам искасапи, то баш нисам ни видео ни чуо. Мора да је у њега ушао какав бес.“

„Није о том реч“, рекох ја. „Него кажи ти мени, кума Мито, шта би ти са твојим соколовима, са твојим синовима радио, кад би сте видели, да у вашој авлији хоће један човек у лудилу да се бријачем закоље? Бл ли ти са синовима трчао кнезу и натарошу, или би што друго радио?“

„А што да трчим кнезу?“ одговори кума-Мита. „Док бих ја до кнеза, могао би се онај сиромах човек сто пут заклати. Него ја бих му отео бријач, па ако ни онда неби мировао, везао бих га, те ваљда би се јадник разабрао и мало к себи дошао.“

„Ето, то сам хтео чути,“ рекох ја. „А видиш ли, шта учинише варошани? Затворили врата, гледају човека, како по авлији трчи и себе касапи, а нико ни да помисли, да му отме бријач из руке. Још добро, што се бар један јунак нађе, те искочи кроз прозор и отрча у полицију.“

„И јест то чудновато“, прихвати чика-Обрад, који је пре и кнез био. „Јако толико људи у кући, па да се пред њима живима и здравима човек закоље! Богме то у нашем селу не би могло бити.“

„Знају, брате, варошани ред, па се по том и владају,“ рече газда-Нића, који је сада кнез.

Да, тако је! Газда-Нића је погодио праву реч Грађани у већим варошима, у које да богме морамо и Тамишвар убројити, знају, шта је ред, па се по том и владају. Без полиције се не могу ни куд мићи нит помоћи, а полиција опет обично доцне долази, што је са свим природно, јер не може свезнајућа и свуд суштна бити, али за то у нашој домовини ипак влада ред и јавна сигурност . . .

Е па нека живи ред и та сигурност, само чика-Обрад вели, да нас бог сачува од тога, јер онда, вели он, могли би ме харамије покрасти и убити и мене и све моје, а комшије и кад би чули, не би ми прискочили у помоћ, него би чекали на жандаре и власт.

Ја му на то нисам ништа одговорио, већ стрпах своје новине у џеп, опростих се с познаницима и одох кући, а по глави непрестано врзле су ми се кнежеве речи: „Знају, брате, варошани ред, па се по том и владају.“

О. Р.

Предс. Остајете дакле при том, да ја бана неко „пограбио“ за раме.

Тушкан: Ја сам видио руку на рамену његове преузвишености.

Предс. Грабити значи хватати

Тушкан: Ја нисам рекао „грабио“ већ „пограбио“. Израз, могуће да није коректан, али по мом мњењу знаменује, да се неко другога брзо дотакнуо.

Предс.: Шта разумевате под раменом?

Тушкан: Од лакта до врата.

Предс.: Г. обтуженик схваћа неправилно реч „пограбити“. Овај израз каже, да је рука положена у непријатељској намери. Даље вели се у записничком изказу, који је обтуженик сам диктирао, да не зна, да ли је бан посрнуо усљед удараца руке или . . . .

Тушкан: То је погрешно писано.

Предс.: У протоколу диктирали сте још да незнате, ко је бана пограбио, ко ногом ударио

Тушкан: Баш ова изрека доказује, да сам право разликовао између „пограбити“ и „ударити“

Предс.: На главној расправи против дра Старчевића рекли сте опет, да је неко пограбио бана за руку. На питање да ли је бан ударен? одговорили сте „руком да“, шта више да незнате да ли се бану што прилепило.

Тушкан пориче, да је то казао.

Предс.: Затим сте у споменутој расправи рекли, да сте са свога места видили, да је бана неко руком дохватио.

Тушкан вели да већ незна, какав је израз у потребио за положење руке на рамену.

Предс. констатира, да је обтуженик навео, да незна, да ли је рука на баново раме била положена у пријатељској или непријатељској намери. — Пита обтуженика, на које раме је била рука положена?

Тушкан мисли на десно.

Предс. вели, да сведоци, а и сам бан поричу, да би ко био на његово раме руку положио.

Тушкан приповеда случај, који му се догодио, кад се возио жељезницом. Наједанпут настане вика да долази с противне стране влак Наш влак стане, и сваки од нас био би се заклео, да је видио пред собом противни влак, а други су нас људиismejавали, јер је то била једноставна варка. Пориче с тога, да може ико тачно изказивати што се догодило пригодом какве гунгуле, нарочито кад се све догодило у једном трену, као што је то било у сабору.

Држ. одветник: Је ли истина што сте као сведок исповедили у главној расправи?

Тушкан: Јесте ја и данас тврдим да је била на бана рука положена.

Сведок гроф Стеван Ердеди буде заклет. Сведок пратио је погорно бана, јер је чуо да ће га Старчевићанци инсултирати. Чуо је то на колодвору од провизора барона Рауха. — Стајао је на месту, где и заступник Павловић и гледао, да ли ће он што учинити. Бану није нико ништа учинио.

Предс.: Је ли ко бана дирнуо руком?

Сведок: Ни једна рука нити пријатеља нити непријатеља. Ја то абсолутно тврдим.

Тушкан: Гроф Ердеди схваћа криво реч абсолутно. Гроф је стајао уз Павловића, дакле морао је пазити и на Павловића; неда се дакле у једном часу гледати и на бана и на Павловића.

Предс.: Јесу ли се руке дизале у оној околини где је био бан?

Сведок: Да.

Тушкан пита сведока, ко је био уз бана?

Сведок: Незна.

Тушкан констатира протусловја међу сведоци.

Др. Хинковић: вели, да има разлика међу „не видити“ и „фактумом“, пита с тога сведока, да ли он у опште искључује могућност, да је била рука ма за час само положена на баново раме.

Сведок: Опетује да је бана пажљиво пратио, а тога опазио није.

Др. Хинковић: Ви нисте опазили, да је неко бану рекао, да убрза корак, а ипак то исповедају господа од већине.

Сведок Тоша Кузмановић, буде заклет. Целим путем није очима пратио бана. Може абсолутно тврдити, да се бан није спотакнуо. Видио је бана истом код четврте или пете клупе. За време кад је он бана видио, није било на њему положене руке.

Сведок Стева Поповић, буде заклет. — Сведок одговарајућ на питање председника, вели, да је бана непрестано оком пратио. Руку није нико положио на бана до момента, кад је између њега и бана дошао Дедовић. Од онога момента није могао бана више видити. Бан је прошао испред њега. Могуће да је на бана положио руку Дедовић, ни нико други није могао то учинити.

Председ. вели да обтуженик исказује, да је неко други положио на бана руку до треће клупе. Пита сведока, је ли он искључује могућност, да је ко на бана положио руку.

Сведок искључује могућност, да он тога неби био видио.

Тушкан вели сведоку, да неможе абсолутно тврдити, да се у оној гунгули није на бана рука положила. Опажа, да сведок није могао, како то тврди, видити сувремено и Гржанића и бана, који су били на противној страни.

Поповић: Држим да би морао видети, да је ко на бана руку положио.

Хинковић пита сведока сећајући га неки околности, нека се изрази, да ли он допушта, да је рука била на бана положена, а да он тога није видио?

Сведок држи да је то немогуће Недозвољује да он неби видио, да је руку можда ко положио у пријатељској намери.

Тушкан каже сведоку, да се аристократски што такво неможе тврдити.

Сведок нар. заступник Еуген Кумичић. Сведок се заклиње узвишеним гласом. Изказује, да је, кад је бан дошао до клупа левице, видио руку, која је дошла с леве стране на десно раме баново, и то за часак, видио је како се рука дигла, чија је то рука била незна, држи да је то била рука већине јер да је то обични гест кад се хоће кога да одпрати

Предс: Дакле је неко бана загрлио.

Сведок: То не, али и вама и мени се сто пута већ догодило да су се наши пријатељи на тај начин дотакнули. Сведок да хоће кога обранити, учинио би исто. Да ли је рука била чврсто или лако положена, или се можда само дотакнула длаке капута, тога неможе казати. О грабљењу и ударању није сведок ништа рекао.

Предс: Други сведоци искључују могућност пријатељске руке.

Сведок каже, да су други сведоци исказали, да је била око бана силна стиска — а исто и таквих, који су били око бана а данас су мртви.

Предс.: га прекине, велећи, да се он нема бринути за друге сведоке.

Сведок нар. заст. др. Јован Ђурић буде заклет. Изказује по прилици онако, како у главној расправи проти дра Давида Старчевића и Гржанића, те вели, да је Гржанић пружио руку преко његова рамена правцем према прозору. Бана није видио.

Сведок Павао Димић постолар буде заклет.

Дана 5. октобра био је у сабору на средњој галерији. Имао је у горњем граду посла, па се свратио у сабор. Говорио је Живковић, за њим бан, почела се бука а „гурали су се овамо и тамо.“ Бана ја видио кад се дигнуо са столца, мало постајао, онда га више није видио. Незна да ли је бан мирно у собу прошао. Вели да дра Тушкана не познаје.

На питање бранитеља одговара: Дакако махали су и рукама и ногама. То сам добро видио.

Затим чита перовођа записник главне расправе против дра Давида Старчевића и другова, записник дра Тушкана у извраги против дра Давида Старчевића и другова, записнике Јосипа Гржанића, Радослава Рубиде, Милана Павловића, дра Шиме Мазуре и бана грофа Хедерварија.

Предс.: проглашује доказани поступак довршеним, и ради пледојера држ, одветника и бранитеља одгађа расправу на 3 и по сата после подне.

После подне у 3½ сата наставила се главна разправа, у којој су говорили државни одвјетник Бледшнајдер и бранитељ др. Хинковић.

Држ. одвјетник разлагао је понајпре, како држава, вршећи кроз своје органе судачку власт, има право очекивати од сведока, да говоре истину. Необистини ли се та предпостава, правосуђе нема сигурна темеља. Ову је дужност повредио обтуженик. Сви преслушани сведоци терали су у лаж његов изказ, да је ма ко пограбио бана за раме. Једини сведок Кумичић, који нешто говори о руци положеној на баново раме, није привладан оборити противне изказе, да се нико није бана руком дотакнуо. Предлаже, да суд изрече обтуженикову кривицу, да га осуди ради злочинства преваре, и казни примереном казном. Уз то нека суд изрекне последице: губитак академичкога наслова и одвјетништва.

Др. Хинковић у веома успелом говору разлаже, да израз „пограбити кога за раме“, незнаменује, да је то учињено у непријатељској накани. Цитира Вука, по којем споменути израз незнаменује друго, него да се је дотичник брзо некога дотакнуо. Доказује, да је израз „положити на кога руку“, пуно непријатнији према оному, којему је додир био намењен, него израз „пограбити“. Кумичић је исказао, да је неко положио руку на бана. Тиме је он више рекао, него обтуженик, да држ. одвјетништво није обнашло прогонити га. Из тога изводи обрану, да је државни одвјетник признао, да исказ обтуженика није лажан, а у очи тога признања, обтужба није оправдана.

Разлаже најновију теорију по којој се у модерном законарству конструира злочинство крива сведочанства. Сравњива ту теорију са аустријским кз. законом и долази до закључка, да и аust. каз. законик захтева, да се на исказ сведока може само онда упоравити појам злочинства преваре, кад се односи на одлучну, релевантну околност. О околности, коју је исказао обтуженик неможе се тврдити.

Обтуженик није могао имати намеру, да својим исказом Старчевићу и Гржанићу буд користи, буд да их обтерети. Спомиње да је више сведока исказало, да се око бана рукама махало Из тога махања до изказа обтуженика закључак није смион. И сама осуда стола седморице изриче, да је насиље било покушано. У очи тога неможе се говорити о абсолутној неистинитости исказа његовога брањеника. Моли да се обтуженик ослободи.

Државни одвјетник реплицира жестином, која склону председатеља, да га опомене нека, мирније говори. Вели да жали обрану, што се бави „тричаријама“. Тврди да је обтуженик говорио неистину.

Др. Хинковић побија разлагања државнога одвјетника, велећ међу осталима, да се он нестиди што се је ваљано преправио за обрану. То се неби могло казати о заступању обтужбе.

Председатељ закључује расправу, приобштујући, да ће се осуда прогласити сутра о подне.

*

Сутра дан по подне проглашена је осуда којом Др. Грга Тушкан осуђује ради злочинства преваре почињена кривим сведочанством пред судом на тешку тамницу од две године као и на губитак академичкога града и одвјетовања.

У мотивима осуде, коју је председник прочитао вели се, да неистинити изказа дра. Тушкана стоје у савезу са саборски предлози обих опозиција, нарочито са предлогом странке права, да се Његово Величанство представком замоли, „да уклони са банске столице грофа Куена-Хедервариа, који је на срамотни начин био изтуран из саборнице“. Очита је тенденција изказа дра. Тушкана да докаже на штету његове преузвишености бана истинитост оне тврдње.

Проти овој осуди уложио је бранитељ осуђеника ништовну жалбу са призивом, после како је др. Тушкан изјавио, да је његова савест чиста и мирна, на што председатељ одврати, да ће суд за свој праворик „одговарати пред богом и народом“.

Многобројно обштинство које је гласним изразом зачуђења пропратило проглашење казне, узкликнуло је након закључене разправе „живио др. Тушкан“, који узклик понука г. председатеља на изјаву: „коме није право нека дође амо“. Обштинство дочекало је дра Тушкана и на зринском тргу бурним усклицима.

„Obzor.“

Вести из места и са стране.

Чеси у Америци. У Америци има доста Чеха насељеника. И ако им стање није баш најбоље, они се држе и чувају свој матерински језик и народност. Они имају својих читаоница, певачких друштава а у Чикагу имају ђимнастично друштво „Сокола“. Осим тога излазе у Америци ови чески листови: „Славија“, „Покрок“, „Запад“, „Квети“, „Денице Нововеку“ и „Сворност“. По последњем попису има у Америци 120 000 Чеха.

Чивути у Француској. Друмонтова књига, о којој смо у прошлом броју говорили, изнела је врло важне податке о моћи Чивута у Француској. У колико се наваћају имена оних државника, који су дрмали судбином Француске, а пореклом су Чивути. Осим Гамбете, Рајнала и осталих, Чивути су многи виши чиновници у министарствима и варошкој управи Париза, па и министар Локроа. И већи део новинарства је у чивутским рукама. Јавне радње и подузећа равнају Чивути. Фабрике и рудници скоро да су сасвим у њиховим рукама. У опште Француској прети велика опасност од Чивута.

Кратке вести. Др. Милош Мркшић, физикус пиротски, умро је после кратког боловања у Пироту. Лака му земља! — Варошица Стри у Галицији, у којој је беснио пожар, има до 4 милијона форината штете. Кућа је свега изгорело 885, а 4000 становника је напустило варош. — У Милану ће биги идуће године велики конгрес међународне задруге за спаљивање мртваца. — Француска комора дозволила је спаљивање мртваца. — Многи су Мађари путовали преко ускршњих празника по Италији. — У америчкој вароши Броклину „штрајковали“ су ђаци основних школа. Тражили су ½ сата одмора између школских сатова после подне. Захтевање им се није задовољило и они су пошли поново у школу. — У Крим је отишло 50 руских тајних полицаја, да буду у царевој околини и да пазе на нихилистичке покушаје. — У Валкању убио је један Мађар надничар свог рођеног брата. — Покућарска трговина (хаузирање) забрањена је у Загребу. — Лист „Ла Национ“, који излази у Бујенос Аијресу (Америка) велик је у висину 1 метар, а широк је 1·30 метра. — У Кишењову, у Русији, откривен је на дан 17 априла споменик цару Александру II. са великим свечаностима. Споменик је од бронзе са подножјем из жутога мрамора, а радио га је руски уметник Опекумин.

Трговина.

Извештај рада од Костовића и друга

у Будим-Пешти

од 19. априла (1. маја) 1886.

Инкасо, комисионска и агентурна радња. Давање предујма.

Ма да је прешао слаб правац у нашем житарском раду и цене попустише са 5—10 новч. почетком ове недеље, то се ипак шиљаоци робе уздржаваше од велике продаје и само умерено нудише своју робу. Овдашњи млинови хтедоше да попуне своја складишта робе те тиме се указа боља воља за куп и учврстио се нешто правац рада и цене се поправиле са неколико новчића. Према томе закључујемо наш посао са обртом од неких 85 хиљада м. ц. по ценама при концу од прошле недеље. Раж 5 н. јафтинија 6 ф. 15—25 нов., прва врста 6 ф. 30—40 м. Зоб без промене, трговачка роба 6 ф. 40—50 н, прве врсте до 6 ф. 90 новч. Јечам за храну усљед слабог пролаза без промене, лоша роба 5 ф. 35—45 н., боља роба 5 ф. 50—75 н.

Кукуруз. Усљед одказа попустила је цена са 5—10 н. прва врста 5 ф. 35—40 нов., лоша роба испод, до 5 ф. 10—20 н

Термини:

Жито за јесен бележи 8 ф. 19—22 н. Кукуруз за мај, јуни 5 ф. 31—33 н. Зоб за јесен 6 ф. 15 до 17 н.

Данас је одказано за 5. мај 42.000 мтр. цти. кукуруза.

Најновије вести.

— Из Београда јављају, да је Чеда Мијатовић склопио с бечком лендербанком нов уговор о зајму.

— Из Грчке стижу веома разноврсни гласови, па чак и такви, који се потиру. Неки тврде да ће велесиле терати до краја. Предаће Грчкој последњу ноту па ако не почне разоружање, онда ће заступници велесила, оставити Атину и отићи на ратне лађе, које ће бомбардовати грчка пристаништа. Но с друге стране тврде и то, да су руски и талијански заступник добили налог, да попуштају. Грчки листови су одреда за то, да се не — попушта. На предлог неких страних сила, да садање грчко министарство одступи, неће народ да пристане. Јавно мнење вели, да се већ доста попуштало.

— У Америци траже радници да се дневни рад смањи на 8 сати. Неки су фабричари попустили, но неки нису. Радници прете, да ће сви скупа обуставити рад.

БРЗОЈАВИ „ЗАСТАВИ“.

(Стигли 21. априла у вече.)

Београд. (Од нарочитог дописника.) Влада апси и чини свакојаке пресије. Радикални кандидати постављени су са малим изузетком у свима срезовима. Борба између београдских радикала легла је.

Париз. На место Рошфора изабран је за посланика радикал Готије са 145.000 гласова против Роша, који је добијо 100.000 гласова.

Атина. У политичким круговима тврде, ако велесиле не буду задовољне с одговором Грчке, тада ће њихови заступници данас ил сутра оставити Атину и укрцати се у ратне лађе. Јавно мнење у Грчкој је противно, да Грчка ма у чему попушта. Од блокаде се народ небоји.

ПОЗИВ

У СЕДНИЦУ КЊИЖЕВНОГА ОДЕЉЕЊА

„МАТИЦЕ СРПСКЕ.“

Господа чланови књижевнога одељења позивају се у редовну седницу књижевнога одељења „Матице Српске,“ која ће се држати у среду 30. априла (12. маја) о. г. у 4. сахата после подне у дворани матичиној.

У Новоме Саду, 18. (30.) априла 1886.

Председништво „Матице Српске.“

ОГЛАСИ.

АЛЕКСА ЛАЦКОВИЋ

ОБУЋАР У РУМИ,

потребује за своју радњу 3 до 4 момка, који могу одма ступити. 1—2

ТРАЖИ СЕ КОМПАНИОН

са 5000 фор. готовине, који је вољан удружено примити једну курентну мануфактурну радњу са јошт 4 споредна али без конкуренције артикла, у вароши Бачке са 13.000 становника.

Поред добре економије успех известан. Мађарски језик и лично суделовање има првенство. Препоруке прима администрација „Заставе.“ 1—2

ШПЕЦЕРАЈСКА И МЕШОВИТА ТРГОВИНА

ПАЈЕ АНДРЕЈЕВИЋА

У РУМИ

потребује једног спомоћника, који може одма ступити. 3—3

ПОМОДНА ТРГОВИНА

МИЛАНА К. ЖИВКОВИЋА

У РУМИ

потребује једног практиканта, који може одма ступити. 2—2

Власник и издавалац Милица Томић рођ Милетић. Одговорни уредник Јаша Томић. Српска штампарија дра Светозара Милетића.